

Таким чином антиглобаліські рухи були, і будуть існувати. І це не принцип, це бажання жити краще, адже ми не перестаємо втрачати духовність, самотність і інтелектуальний капітал всіх суб'єктів міжнародних відносин.

Література

1. Антиглобалізм: стан і перспективи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/8730/15-sakovith.pdf>.
2. Антиглобалістський рух – початок формування світової контркультури? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/8872/14-alekseenko.pdf?sequence=1>
3. Політологічний енциклопедичний словник / уклад.: Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна, І.О. Поліщук та ін. За ред. М. П. Требіна. – Х. : Право, 2015.
4. Антиглобалізм. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%BD%D1%82%D0%B8%D0%B3%D0%BB%D0%BE%D0%B1%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7%D0%BC>

ЖДАНОВА ЛЮДМИЛА

д.е.н., доцент, професор кафедри
загальної економічної теорії та економічної
політики
Одеський національний економічний університет
м. Одеса

СПЕЦИФІКА ПОПИТУ НА ТОВАРИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В ІНДУСТРІАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Нова хвиля індустріалізації, яка розгорнулася як у високорозвинутих країнах, так і у країнах наздоганяючого типу розвитку, актуалізує проблеми функціонування сектора, що виробляє інвестиційні товари, насамперед засоби праці. Розвиток цього сектора залежить від попиту на його продукцію. Динаміка цього попиту відрізняється від динаміки попиту на споживчі блага.

Перш за все, обсяг попиту на товари інвестиційного призначення залежить від потреб відтворення основного капіталу. В умовах конкурентної економіки таке відтворення має здійснюватися у нових, все більше досконалих натурально-речових формах, які відповідають найновішим тенденціям науково-технічного прогресу. Виходячи з цього, необхідним стає постійний розвиток виробництва товарів інвестиційного призначення. Однак сам механізм відшкодування спожитого основного капіталу робить попит на засоби праці нестійким і таким, що нерівномірно змінюється у різних галузях економіки. Виробники в галузях машинобудівного комплексу періодично мають справу з істотним зростанням попиту на свою продукцію, а потім – з не менш істотним його зниженням. Коли саме зростає попит на техніку і коли знижується? Дослідження коливання попиту та пропозиції показують їх залежність від фаз економічного циклу. У фазі депресії, коли економіка стикається з періодом спаду ділової активності, відбувається серйозне знецінення основного капіталу. У той же час, як свідчить історія економічних

циклів, у період депресії розробляють і виводять на ринок нові інвестиційні товари, що втілюють у собі інновації та досягнення науково-технічного прогресу. Далі розгортається їх виробництво, і цим знаменується перехід до пожвавлення ділової активності. У цей період нові капітали втягують у виробництво нову робочу силу і розміщують замовлення в галузях машинобудування на виробництво нової техніки відповідно новому технологічному рівню виробництва. Саме в цей період і зростає виробництво продукції галузей інвестиційного комплексу. Після завершення технічної реконструкції, попит на продукцію машинобудівного комплексу знижується. Насичення попиту далі відбувається на основі інновацій в межах створеного техніко-технологічного фундаменту виробництва.

Попит на продукцію машинобудівного комплексу починає скорочуватися ще в період економічного підйому та істотно знижується в період кризи. Таким чином, попит на товари інвестиційного призначення має пульсуючий характер: він то розширюється, то скорочується. За таких умов галузі машинобудівного комплексу можуть задовольняти попит тільки за наявності значних надлишкових виробничих потужностей. Хронічне перевиробництво основного капіталу в інвестиційному комплексі стає умовою, матеріальною передумовою економічного зростання. Одночасно таке надвиробництво означає для суспільства серйозне подорожчання кожного відсотка економічного зростання, що виражається в необхідності створювати і утримувати надлишкові потужності в інвестиційному комплексі. При цьому чим більш розвинений і розгалужений інвестиційний комплекс, тим більше у суспільства можливостей швидко, в найкоротший період розгорнути виробництво знарядь праці, необхідних для розширення виробництва як власне інвестиційних товарів, так і споживчих товарів, і тим більшим виявляється надвиробництво основного капіталу, коли попит скорочується. Рішенням зазначеного протиріччя стає експорт знарядь праці. Проблема балансування сфери виробництва інвестиційних та споживчих товарів в умовах глобалізації, в умовах, коли економіка кожної окремої країни є іманентною частиною світової економіки, переноситься на глобальний рівень, на рівень всього світового ринку.

З цієї точки зору показовими є дані, що характеризують розвиток найважливішої частини інвестиційного комплексу кожної країни – галузей машинобудування і металообробки. Частка цих галузей в промисловому виробництві розвинених країн зросла за сто років ХХ століття майже у 4-5 разів, сягнувши у ХХІ столітті п'ятдесяти і навіть більше відсотків. Схожий ривок зробили і економіки наздоганяючого типу країн Азії за період їх реформування. В структурі вітчизняній економіки відбулися протилежні зміни. За період реформування найбільш сильний спад охопив якраз галузі машинобудівного комплексу. Внутрішній ринок України покинули найбільші вітчизняні виробники машин, верстатів, інструментів, приладів. Машинобудівний комплекс примітивізувався. Однак технічне переозброєння виробництва, підвищення рівня продуктивності праці та ефективності виробництва без продукції галузей машинобудівного комплексу неможливе.

Необхідні знаряддя праці Україні доводиться закуповувати на зовнішніх ринках. Попит на техніку зі сторони менш розвинених країн дозволяє забезпечити рівномірну завантаженість галузей інвестиційного комплексу більш розвинених країн. Імпортовану продукцію машинобудівного комплексу Україна оплачує продукцією сільського господарства, металургії, хімії, тобто продукцією з меншою часткою доданої вартості. У цих умовах здійснення розширеного відтворення стає залежним від кон'юнктури зовнішніх ринків, а потреба в знаряддях праці змушує нарощувати експорт сировини. В результаті формується замкнене коло сировинної спеціалізації економіки. При цьому, враховуючи ту обставину, що сировинна продукція є стандартизованою за якістю, тоді як продукція машинобудування – диференційованою, обмін цих двох видів товарів має нееквівалентний характер, завуальований юридично рівними правами сторін. Розірвати це порочне коло може тільки суттєва зміна галузевої структури виробництва. Створення власного інвестиційного комплексу стає необхідною умовою забезпечення сталого розвитку економіки країни.

ЖНАКІНА ЕЛЬВІРА

к. е. н., доцент

Херсонський державний університет

м. Херсон

ТІНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ СВІТОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ

Тінізація економіки має як об'єктивне походження, обумовлене перманентною недосконалістю ринкового господарства, так і суб'єктивне: більшість економічних агентів обирають тіньовий сектор через те, що чинні формальні інститути не відповідають їхнім мотивам та потребам. Поширення тіньової економіки поряд із макроекономічною розбалансованістю та обмеженістю ресурсів визнані Всесвітнім економічним форумом ключовими глобальними ризиками. Рівень тіньової економіки в Україні є одним із найвищих в Європі та негативно позначається на всіх сферах суспільного життя, істотно впливає на обсяги та структуру ВВП, спотворює офіційні дані про реальний стан економіки, обумовлює проведення неадекватної економічної політики.

Поняття «тіньова економіка» досить різнопланове. У вітчизняній і світовій науці не існує єдиного підходу до його визначення. Більшість вчених ідентифікують тіньову економіку як економічну діяльність, спрямовану на: отримання доходів від здійснення заборонених видів діяльності або на ухилення від державного контролю та сплати податків при здійсненні легальних видів діяльності [1]; спрямована на отримання доходу шляхом порушення чинного законодавства [2]; шляхом приховування обсягів доходів для зменшення податків чи повного ухилення від їх сплати [3]; ухилення від офіційного обліку з боку держави [4].